

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 31. DECEMBRA 1914 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 18.

'Oddelek naših strojnih pušk v boju s kozaki.

Novo leto. ☉ Glasovito orožje Indijcev. ☉ Umikanje Rusov po porazu v Karpatih. ☉ Utrjene postojanke. ☉ Porušeni most. ☉ Burski vstaši. ☉ Zadnje slovo. ☉ Naši vojaki na smučeh. ☉ Turški domobranec na straži. ☉ Prizor iz bojev pri Simanovi. ☉

Novo leto.

Stopilo je v svetovno dvorano, v slovesno, veliko, viharno; ožarjeno, ozaljšano s škrlatnimi zavesami, s topovi, meči, puškami — kakor bi stopilo v orožarno.

Stopilo je proti tronu, da sprejme dediščino svojega brata: starega leta. Stopalo s ponosnimi koraki, da so škripala tla.

Pred njim so se krdela v strahu in trepetu klanjala in — klela.

Novo leto sedlo je na tron, govorilo z groznimi očmi. Kakor Roboam Izraelcem: Čujte, milijoni! Moj prednik vas je tepel z biči, jaz vas bom s škorpionji.

Iz trume glas je vstal: Ti Roboam, ti dolgo nam ne bodeš kraljeval!

Silvin Sardenko.

1915.

Slovesno bodo bili udarci polnočne ure in njih brnenje bo hitelo, polno strahu in polno najlepših upov, preko zemlje in bo oznanjalo svetu: Novo leto je prišlo! Njih glasovi bodo hiteli preko naših tihih vasi, preko naših mirnovdanih domov, ki nemo čakajo, da jih mine skrb in groza preteklega leta, in jim bodo peli: Novo leto je prišlo!

Brneli bodo nad širokimi, živimi mesti, ki s strahom čakajo poročil o dogodkih tam zunaj na državnih mejah, in bodo peli tudi njim: Novo leto je prišlo!

Razlegali se bodo preko bojišča; preko samotnih, zamišljenih straž; preko spečih vojakov, ki so utrujeni in v mrzle plašče odeti plegli, da pozabijo trud in gorjé; preko drugih, ki hité v nove kraje, da presenetijo sovražnika; in vsem bodo govorili: Novo leto je prišlo!

In kaj nam govoré še udarci novoletne ure?

Vasem govoré o tem, kako naj še vdano čakajo in naj se ne plašijo skrbi in bridkosti, ki pridejo v novem letu. Mestom govoré, naj mirno potrpe, dokler ne pade zadnji strel. In nad bojiščem kličejo junakom posebno glasno, naj ne upade njih pogum, naj ne opéša njih moč, dokler ne bo sovražnik strtl!

Novo leto je prišlo! — kličejo udarci polnočne ure in zadnji, ki najbolj zvonko odmeva in se najdalj razlega, kliče še: Zmaga bo prišla in mir! Vse bo minulo v tem letu, vsa groza vojske bo pozabljena, ko pride zmaga in mir!

Tako nam obljublja glas Novega leta — o, da bi se njegova obljuba kmalu, kmalu izpolnila!

Zelo kratek roman.

(Iz rusko-turške vojne. Napisal V. M. Garšin.)

Led, mraz ... Januar je tu in vsak revež ga čuti, vratarji, stražniki, sploh vsi, ki nimajo gorkega prostorčka. Tudi mene objema njegov ledeni dih. Sicer imam ljubko, gorko sobico, a spomini me dražijo, gonijo vun ...

Res, čemu blodim tu ob pustem obrežju? Četveroletne cestne svetilke gorijo svetlo, čeravno uhaja vanje veter in ugasuje plamene. V svetli, plapolajoči luči se potapljaajo temne mase krasne palače, zlasti nje okna, v še večji mrak. V ogromnih ogledalih se odbija sneg in velika tema. Vihar tuli in stoka nad ledeno pustinjo Neve.

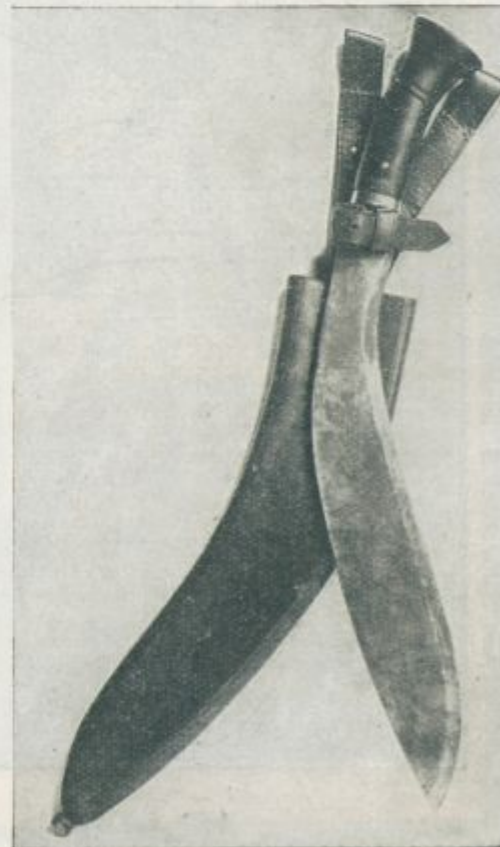
Ding-dang! Ding-dang! se oglasi med viharjem: v trdnjavski cerkvi zvoní in moja lesena noga spremlja vsak udarec melanholičnega zvona s trkanjem na granitna tla, pokrita z ledom; in tudi moje bolno srce vznemirjeno trka na stene svojega ozkega stanovanja.

Moram se vam predstaviti. Mlad človek sem z leseno nogo. Šele pred kratkim sem postal mlad invalid ...

Ding-dang! Ding-dang! ...

Ding-dang! Ding-dang! — Zvonovi igrajo najprej melanholično-žalostno »Gospod Bog, usmili se!« Potem udari ena ... Šele ena! Še sedem ur do jutra! Potem se bode ta črna noč, polna mokrega snega, umaknila pustemu dnevju. Ali naj grem domov? Ne vem: prav gotovo mi je čisto vseeno. Spanja ne potrebujem.

Tudi spomladi sem se ravnotako rad cele noči izprehajal tu ob obrežju. Ah, kako krasne noči so bile to! Nič se ne da ž njimi primerjati! To niso dehteče noči na jugu, s svojim posebnim, temnim nebom in velikimi zvezdami, ki nas s svojimi pogledi povsod zasledujejo. Tu je vse svetlo in jasno. Pisano nebo je hladno in lepo. Iz koledarja znana »večerna zarja vso noč« pozlati sever in vzhod; zrak je

Glasovito orožje Indijcev.

Zakrivljeni noži, s katerimi napadajo Indijci sovražnike iz zasede in ki povzročé neozdravljive rane.

Umikanje Rusov po porazu v Karpatih.

svež in oster; Neva se ziblje, ponosna in svetla, in nežno udarja s svojimi valčki ob kamenito obrežje. Na tem obrežju sem stal jaz . . . In name se je naslanjala deklica . . . Ta deklica . . .

Ah, zakaj sem vam zopet pričel pripovedovati o svojih ranah? Pa saj je tako ubogo, neumno človeško srce! Če je ranjeno, potrka pri vsakem in išče olajšave, pa je ne najde. To je vendar popolnoma jasno.

Moje srce še ni potrebovalo zdravila, ko sem se letošnjo pomlad seznanil z Mašo*, gotovo najboljšo Mašo na svetu. Seznanil sem se z njo na ravnem obrežju, ki ni bilo takrat tako mrzlo, kot sedaj, Imel sem takrat pravo nogo; namesto

lesene, pravo, lepo oblikovano nogo, ravno tako, kot lje še sedaj moja leva. Bil sem sploh telesno dobro razvit in nikakor nisem bil podoben šepavcu, ki sem danes. Grda beseda, pa kaj me briga sedaj . . . Tako sem se seznanil z njo. Zgodilo se je čisto enostavno: prišel sem semkaj. Tudi ona je bila tu. Ne vem, nekaj me je izpodbujalo, in pričela sva govoriti. Moj dobrosrčni obraz (katerega kazi sedaj debela proga čez nos, temna proga) je pomiril deklico. Spremil sem jo do njene stanovanja. Bila je pri svoji stari materi, katero je obiskavala vsak večer in brala. Uboga stara mati je bila slepa.

Sedaj je stara mati mrtva. To leto je umrlo veliko ljudi, ki niso bili stari kot stara mati. Resnično, tudi jaz sem bil blizu smrti. Vendar sem zdržal. Koliko

gorja more človek prenesti? Ne vem in nihče ne ve.

Krasno! Maša mi je ukazala, naj bom junak, in zaradi tega sem moral stopiti v armada . . .

Čas križarskih vojsk je minul; vitezi so izginili. Vendar če bi vam rekla žena, ki jo ljubite: »Ta prstan tukaj — sem jaz!« in bi ga vrgla v plamene velikega ognja, da, v največje ognjeno morje, ali se ne bi vrgli vanj, da ga prinesete?

»Ah, kako čuden človek je to,« vas slišim odgovarjati, »nikdar ne bi prinesel prstana. Gotove ne. Šel bi k zlatarju in ji kupil prstan desetkrat večje vrednosti.« In če bi potem rekla, da neče tega navadnega, ampak svoj dragi prstan? Ni-

* Rusko žensko ime, nežen izraz za: Marija.

Nemški vojaki v utrjenih postojankah na zahodnem bojišču.

koli vam ne bom verjel. Ah, ne, jaz nisem vašega mnenja.

Mogoče ste imeli v svojih otročjih letih priložnost opazovati, kako prileti metuljček v plamen? Tedaj vas je to tudi zabavalo. Metuljček se je stresal, ležec na hrbtu in trepetajoč z ožganimi krilci. Zdelo se vam je zanimivo. A končno ste na metuljčka stopili. Uboga stvarca je dotrpela. — Ah, če bi mogli tudi mene tako uničiti, da bi bilo konec bolesti!

Maša je bila čudna deklica. Ko je bila vojska napovedana, je hodila okrog nekaj dni žalostna in tiha; z ničemer je nisem mogel razveseliti. »Čujte,« je rekla nekega dne, »ali ste mož, ki drži na svojo čast?«

»Mislím, da sem,« sem odgovoril.

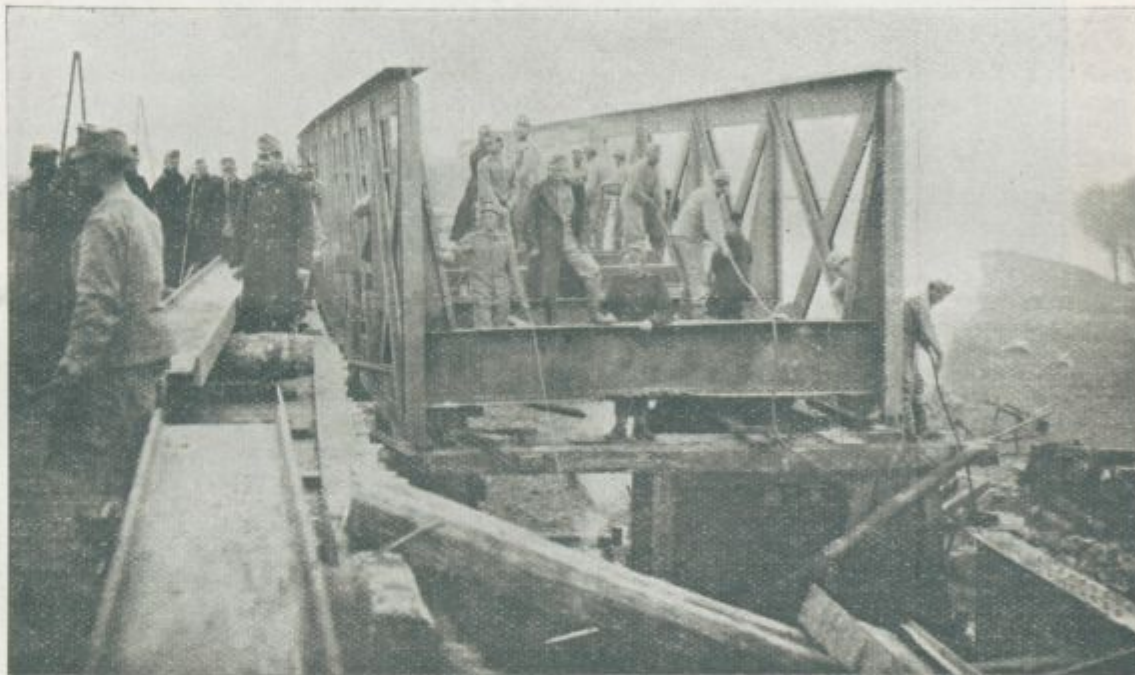
»Taki možje navadno uresničijo svoje besede. Tudi Vi ste hoteli vojsko: sedaj se bojujte.«

Nagrbančila je čelo in krepko stisnila mojo roko v svoji mali roki.

Pogledal sem Mašo in rekel: »Da!«

»Če se vrnete, bom Vaša žena,« se je poslovila od mene na kolodvoru. »Vrnite se!«

Solze so me dušile, skoro bi bil jokal. A ostal sem močan in ji odgovoril: »Mislíte na to, Maša! Pošteni ljudje . . .«

Avstrijci popravljajo od Rusov porušeni most.

»Izpolnijo, kar obljubijo,« je končala stavek.

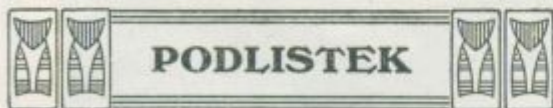
Zadnjikrat sem jo pritisnil na srce in stopil v voz.

Res sem šel v boj zaradi Maše, a izpolnil sem častno svojo dolžnost do domovine. Krepko sem marširal skozi Rumunijo, v prahu in dežju, v vročini in mrazu. Ko smo prvič trčili na Turke, se nisem zbal; dobil sem križec in bil povišan za podčastnika. Pri drugem spopadu je nekaj počilo; in jaz sem se zgrudil. Stokanje . . . Megla . . . Zdravnik z belim predpasnikom in krvavimi rokami . . . Usmiljene sestre . . . O moja odrezana noga . . .

Vse to sem doživel kot v sanjah. S posteljami opremljen bolniški vlak je drvel z menoj proti Petrogradu.

Ako človek zapusti mesto z dvema zdravima nogama in se vrne z eno samo nogo in nerodno palico, je to nekaj strašnega, verujte mi.

Prenesli so me v bolnišnico. To je bilo meseca julija. Tu sem prosil, naj bi na uradu poizvedeli za naslov Marje Ivanovne G., in dobrosrčni strežnik, vojak, mi ga je prinesel.

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccone. — Prevel Josip Medic.

(Dalje.)

»Dobro,« je dejal živahno, »sedaj bo treba zopet stopiti v življenje. Treba bo postati dostojen človek . . . Pa poglejmo najprej obleko, ki mi jo je prepustil dobri mrtvi mož. Morda je kaj posebnega v žepih . . . Glej, najprej vizitnica . . . Prav, imenoval se je Morton . . . nič ne dé . . . Oh, oh, to-le bo najvažnejše! . . . Pismo, ki dovoljuje neomejen kredit! . . . Ravno prav, kajti moj je izčrpan . . . Za gospoda Hotingerja . . . dobro, se bomo seznanili z njim. In potem . . . o, nesreča! Ti papirji so pisani po angleško, to je sitno . . . Bomo videli, bomo videli!«

Med temi besedami je Everard razpostavil na mizi papirje, ki jih je bil vzel

iz svojega svršnika, in je željno pregledoval vse listine.

Trije možje, ki so ga obkrožali, in Volkulja so nestrpno sledili vsaki njegovi kretnji.

Naenkrat pa so trije možje skočili kakor na ukaz in Everard je smrtno prebledel.

Nekdo je bil potrkal na vrata hišice. »Kdo bi mogel biti?« je zajecjala Volkulja prestrašeno, Everard pa je skočil nazaj, da se skrije.

XI. Lepa Blanka.

Volkulja je pohitela v sprednjo sobo, pa komaj je pogledala skozi špranjo v razkopanih vratih, se je obrnila pomirjena in razveseljena k Everardu, ki je čakal.

»Blanka je!« je rekla živahno.

»Blanka!« je vzkliknil Everard in se je prijel za prsi z obema rokama.

»Ali naj odprem?«

»Počakaj!«

»Ubožica je vsa premočena . . .«

»Sirota moja!« je jecjal Everard. »Kako rad bi jo objel . . . pa nečem, da bi me

vide'a . . . Naj vstopi, toda ne smeš ji povedati, da sem tukaj.«

»Bodi brez skrbi.«

»Zakaj je neki prišla sem?«

»Ne vem.«

»Odpri, odpri ji tedaj . . . Morda je ne bom mogel videti, toda slišal bom vsaj njen glas . . .«

Everard se je hitro umaknil v zadnjo sobo, Volkulja pa je odprla zunanja vrata. Deklica je vstopila.

Imela je komaj sedemnajst let. Bila je plavalasa, nežna in bleda; njena šibka in vitka postava je bila rahla kakor mlado drevesce; njeni prsti so bili dolgi in tenki in vso njeno postavo je odevala očarujoča prikupljivost, ki je morala na vsakega vplivati. Njeno obnašanje je bilo nežno in krotko, pogled njenih temnomodrih oči je bil izrazit in sladak.

Na prvi pogled je ta prikazen prenetila; toda ko jo je natančneje premotril, ji ni mogel odreči globoke naklonjenosti.

Bilo je očitno, da je morala biti dolgo bolna, in kmalu je vsakdo uganil, da boleha še vedno.

† Pater Hartmann,

slavni komponist, čigar oratorij „Sv. Frančišek“ se je bil izvajal tudi v Ljubljani.

Pisal sem pismo, drugo, tretjo . . . in nisem dobil nobenega odgovora . . .

Končno je bila moja lesena noga dogotovljena in tedaj sem mogel sam prepričati, kaj je bil vzrok molčanja moje Maše. Peljal sem se do stanovanja, potem sem krevljal po dolgih stopnicah! — Končno sem prišel do vrat. Pozvonil sem, srce mi je močno tolklo in skoro bi se bil onesvestil . . . Za vrati sem slišal korake; stara hišna Avdotja mi je odprla in jaz sem tekkel (če je sploh mogoče teči na različno utvarjenih nogah) v sprejemnico.

»Maša!«

Ni bila sama: poleg nje je sedel daljen sorodnik, zelo lep, mlad človek, ki je takrat ravno dovršil svoje študije na visoki šoli in upal dobiti zelo lepo službo. Oba sta me pozdravila zelo nežno (najbrže zaradi moje lesene noge), a bila sta zelo presenečena in strašno raztresena. Čez četrto ure sem razumel vse.

Nisem ju hotel motiti v njeni sreči. — Gotovo mi ne boste verjeli; rekli boste,

Konec burske vstaje. Angleži so zadušili vstajo hrabrih Burov. Naša slika nam kaže četo burskih vstašev; med njimi je marsikateri star bojevnik, ki se je udeležil že prve vojske z Angleži.

da so to le besede. Kajti kdo bi prepustil svojo ljubljeno nevesto lahkomišelnemu človeku za tako majhno ceno, boste modrovali . . . Dobro, ne verujte mi! Bog z vami!

Predvčerajšnjim je bila poroka; ponosno sem izvršil svojo dolžnost pri obredu, medtem ko je meni najdražje bitje sklepalo zvezo z drugim. Maša me je včasih boječe pogledala. Tudi njen soprog me je nemiren opazoval. Pri pojedini je bilo vse veselo. Pili smo šampanjca. Nemški sorodniki so kričali »Hoch!« in so me imenovali »ruskega junaka«.

Meni je čisto vseeno, ali mi verujete, ali ne, dragi bralci. Če bi pa hodili z menoj v takih decemberskih nočeh ob obrežju, če bi poslušali vihar in glas zvonov, trkanje moje lesene noge, kako močno

bije moje ranjeno srce — potem bi mi verovali . . .

Ding-dang! Ding-dang! V zvoniku bije štiri. Čas je iti domov, leči na samotno, mrzlo ležišče in zaspati.

Svetovna vojska.

V primeri z ogromnim številom svojih čet, ki so razen tega tudi dobro preskrbljene z vsem, kar potrebuje vojak pozimi, in zlasti z ozirom na moč svojega topništva, se mora reči, da so Rusi v preteklem letu dosegli v vojski le malo uspehov. Še sedaj se jim ni posrečilo, da bi pregnali Nemce iz lastne dežele in mesto za Berlin se morajo še vedno bojevati za Varšavo,

Komaj je Blanka stopila v sobo in zagledala pred seboj Volkuljo, se ji je vsa preplašena in nemirna vrgla v objem ter zaihtela.

»Kaj ti je?« je vprašala Volkulja začudena od njenih solz. »Kaj se ti je zgodilo?«

»Nič . . . nič . . .« je odgovorila Blanka.

»Zakaj si odšla iz svojega stanovanja?«

»Strah me je bilo.«

»Česa?«

»O, nečesa groznega, strašnega in še sedaj vztrepetam, če se spomnim.«

Volkulja je prijela deklico za roke in jo prisilila, da je sedla.

»Nič se ne boj, draga Blanka,« je rekla nežno, »glej, jaz sem pri tebi. Saj te ni nič strah?«

»Ne, ne!« je odgovorila deklica in je zopet vztrepetala.

»Ali si pomirjena?«

»Popolnoma.«

»Tedaj mi povej, kaj se ti je zgodilo. Ali te je morda kdo žalil?«

»Ne, tega ne.«

»Zakaj si torej prišla?«

»Ker sem bila nemirna.«

»Zaradi česa?«

»Zaradi očeta?«

Blanka je zadušila solze, ki so ji silile v oči.

»Ko ste Vi davi odšli, sem se zbudila in zaslišala s ceste nenavaden šum, ki me je čudno splasil.«

»Kaj je bilo?«

»To sem hotela tudi sama zvedeti.«

»Ali si šla dol?«

»Vprašala sem sosedo.«

»In kaj ti je odgovorila?«

»Rekla mi je . . ., da bodo to jutro na trgu Roket obglavili nekega zločinca . . .«

»To je rekla?«

»Pomislite, pripravljali so se krvniki, da usmrte človeka . . . to je vendar strašno!«

Sedaj je Volkulja vztrepetala, in da premaža samo sebe, je prijela Blanko z obema rokama za glavo in jo večkrat poljubila na čelo.

»In kaj potem, če je tudi bilo res?« je dejala suhoparno, da zataji ginjenost, ki se

je je lotevala. »Saj ni prvič, da v Parizu obglavljajo človeka, in zakaj bi . . .«

»Gotovo, tudi sama sem si najprej tako rekla . . . toda zvedela sem še več.«

»Kaj?«

»Še več so mi povedali o človeku, ki je bil obsojen na smrt.«

»Bil je zločinec, kajne, ki je nekoga ubil in oropal.«

»Tako pravijo.«

»To te je ganilo . . . in si jokala?«

»Storila sem več . . . molila sem zanj.«

Volkulja se je zganila in obrnila glavo v stran. Ni hotela, da bi ji Blanka videla oči, polne solz.

»Pa Vi ne veste, kdo je tisti človek,« je nadaljevala Blanka. »Povedali so mi nekaj takega, da sem otrpnila od strahu.«

»Ali ga mar poznaš?«

»Nikakor ne.«

»Ali so ti povedali, kdo je?«

»Rekli so mi, da se imenuje . . .«

»No, kako?«

»Everard, kakor moj oče!«

Volkulja je pobita in prestrašena utihnila.

Zadnje slovo očeta od najmlajšega sina.

katero nemško prodiranje na Rusko-Poljskem posredno ogrožuje. V Galiciji so njih uspehi prav tako neznatni. Ves čas vojske se jim ni posrečilo, da bi premagali edino

v zahodnji Galiciji od avstrijskih čet potisnjeni nazaj, obenem smo pa tudi na južnem Poljskem odbili vse napade sovražnika severovzhodno

našo trdnjavo, s katero so imeli doslej opraviti, gališka tla sama se jim pa tudi zmikajo pod nogami. Prodrli so že bili do blizu Krakova, vsled zadnjih bojev so se pa morali umakniti in velik del zahodnje Galicije je zopet avstrijski. Ni čuda tedaj, da postajajo Francozi že nestrpni; upali so, da bo ruska pomoč veliko bolj izdatna.

V zadnjih bojih pred Božičem so bili Rusi povsod potisnjeni nazaj. Vsled nemške zmage od dne 17. decembra na Rusko-Poljskem so se morali od Lodza umakniti proti Varšavi. Istočasno so bili Rusi

naše čete na Ogrskem, ki so z junaškim prodiranjem čez Karpate grozile Rusom, da jim pridejo v bok. Rusi so umakniviši se nanovo razvrstili svoje čete in sedaj se vrše novi, vroči, dolgotrajni boji.

Pošta, ki jo prinašajo naši letalci iz obleganega Pzemišla, pripoveduje o najboljšem razpoloženju v trdnjavi. Vojaki so z vsem obilno preskrbljeni, so dobre volje ter polni

upanja na zmago. Ruska oblegovalna armada je razmeroma majhna, zlasti ji primanjkuje topov. Vsled tega obstreljuje sovražnik le nekatere, najbolj oddaljene dele trdnjave in se mu doslej še ni posrečilo, da bi jo poškodoval. Bojev je le malo. Rusi imajo preveč slabihkušenj izza časa prvega obleganja Pzemišla in premalo sil, da bi mogli trdnjavo uspešno napadati; zato pride do boja le, kadar stopi naša posadka sama iz trdnjavskega ozemlja, da si poišče sovražnika.

Na zahodnjem bojišču na Francoskem in v Flandriji bo tudi Novo leto videlo isto bojno črto, ki jo je staro leto ustvarilo in ki se zdaj že skoro četrtr leta niti za ped ne premakne. V zadnjem času so jeli Francozi živahneje napadati, pa so bili povsod odbiti.

V Srbiji se potem, ko so se naše čete umaknile, še ni zgodilo nič novega. — Mesti Šabac in Loznica sta še v naših rokah.

Črnogorci so zadnji čas zopet pričeli obstreljevati BokoKotorsko seveda brez uspeha, kakor prej. Naši letalci se vsak dan dvignejo nad črnogorske postojanke na Lovčenu, nad Bar in Cetinje.

Burska vstaja je končana, sedaj prizadeva Angležem več skrbti Egipt in Sueski prekop, ki mu pretijo turške čete. Bajes so tudi Japonci pripravljene poslati 200.000 mož za brambo kanala, ki je velevažen za njih trgovino z Evropo.

General Frank, ene izmed naših južnih armad.

Kako prevažajo Rusi ranjence pozimi.

Ruski voz Rdečega križa, ki se da rabiti tudi kot sani.

»Ko sem to zvedela,« je nadaljevala Blanka, »mi je, ne vem zakaj, nekaj stisnilo srce... čuden strah se me je polotil. To je bilo nespametno, kajne? Pa toliko časa nisem videla svojega očeta! Zbala sem se nečesa... in sem bežala, vsa iz sebe, skozi veter in dež, med viharjem in gromom, ter sem prihitela semkaj.«

»Ali si hotela videti svojega očeta?« je dejala Volkulja smehljaje.

»Oh, če bi bilo mogoče...«

»Zakaj bi ne bilo?«

»In kje je?«

»Bliže, nego si misliš!«

»Kje, kje?«

»Ugani!«

»Morda tukaj?« je kriknila Blanka.

»Da, tukaj!... Najdražja moja Blanka,« je dejal isti hip Everard, ki se ni mogel več ustavljati želji, da objame svojo hčer, in ki je že nekaj časa stal pri polodprtih vratih druge sobe.

Pri teh besedah je Blanka planila pokonci, stekla k očetu in se mu vrgla v naročje.

Niti toliko časa ni imela, da bi opazila njegovo čudno obleko in blato, ki ga je pokrivalo.

In nekaj trenutkov ni bilo slišati drugega kot polglasne, pretrgane besede ljubezni ter pridušeno ihtenje.

Ko se je prvo razburjenje srečnega svidenja poleglo, je Blanka zopet dvignila svoje jasno čelo in se mu je skozi solze nasmehnila.

»No glej, sedaj si popolnoma potolazena!« je dejal Everard in ji še enkrat poljubil lepe lase, ki so se blesteli kakor svila.

»Da, oče!« je odgovorila Blanka, ki se je z zadnjo senco strahu še vedno naslanjala na močne Everardove prsi, »samo nečesa Vas moram še prositi.«

»Ne prosil! Ukazuj, Blanka!«

»Dragi, ljubi oče...«

»Govori vendar!... Kaj ti je na srcu?«

»Zaobljubila sem se...«

»Dobro. In kaj si obljubila?«

»Ne morem Vam povedati vseh nemumnih misli, ki so mi blodile nekaj ur po

glavi... toda obljubila sem Gospodu, če se ne zgodi nobena nesreča ta dan, ki se je tako žalostno začel...«

»Kaj vendar?«

»Saj ste slišali o nesrečnežu, ki so ga davi...«

»Seveda. In?«

»O, nikoogar ne smemo obsojati, oče. Gotovo je bil hudodelec, toda Bog je usmiljen. Zato...«

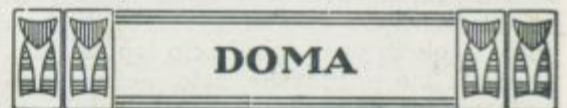
»Zato?«

»Zato sem obljubila, da pojdeva obadva na njegov grob pomoliti za njegovo dušo.«

Everard ni odgovoril. Vendar pa ni bilo razburjenje, ki so ga povzročile Blankine besede, vzrok, da mu je beseda zastala.

V resnici je njene besede komaj razumel. Kajti vsa njegova pozornost se je obrnila k oknu, odkoder je prihajal čuden šum in kjer je med razbitimi šipami opazil dvoje žarečih in ostrih oči, ki so ga gledale.

(Dalje.)

† Anton Verovšek.

Dne 20. decembra je umrl na svojem skromnem stanovanju slovenski igravec Anton Verovšek. Zadnje dve leti je bolehal

za jetiko, ki ga je slednjič tudi vzela v osemindeset letu starosti.

Z Anton Verovškom je legla v grob prva, morda najlepša doba slovenske gledališke umetnosti. To je bila tista doba, ko se je naš oder razvijal iz majhnih, zelo skromnih razmer, hrepeneč vedno više in dobro voden, do pravega umetniškega zavoda. Z njim se je vzporedno razvijal tudi Verovšek. Iz nadarjenega začetnika, ki je igral vse, kar je dobil, se je počasi razvijal pravi igralec-umetnik. Kasneje se je Verovšek čestokrat pokesal, da si je izbral ta poklic, toda pravil je tudi sam, da »kdor enkrat strga par čevljev na odru, ne more več z njega«.

Svojega poklica se je lotil z vneto in veseljem ter je kmalu

zaslovel zlasti s svojimi vlogami iz ljudskih iger, s katerimi je gostoval po vsem Slovenskem, povsod enako prisrčno spremljan in pozdravljen. V svojih zrelih moških letih se je rajši loteval težavnejših, tragičnih vlog moderne drame.

Z večnimi, nepremagljivimi krizami, v katerih je živelo slovensko gledališče zadnja leta, je nastopila tudi kriza Verovškovega življenja. Zdelo se mu je, da nič več ne more delati, kakor bi rad. Toda prehlajenje in bolezen ga je pokosila.

O Verovšku se mora reči, da je bil najboljši slovenski igralec, kar smo jih imeli. Nihče ni znal podati Slovenca, po-

sebe Kranjca, z vsemi njegovimi vrlinami in slabostmi tako resnično kakor on. Med tisto čudno mešanico najrazličnejših narečij, ki je navadno vladala na našem odru, se je razlegal njegov pristno slovenski, tako zvočni in blaglasni jezik kakor godba. Kakor je s svojo orjaško postavo nadkriljeval vse svoje soigralce, tako se je znašel precej tudi z naravnostjo svoje igre v središču predstave. Vedno so mu očitali, in ne po krivici, da se ne uči vlog; pa dasi jih ni znal, jih je dobro igral. Marsikaterega njegovih tipov, ki jih je ustvaril, bo njegov naslednik lahko igral drugače, toda težko bo igral bolje.

Z njim je izginila z našega odra ena najprikupnejših in najboljših naših oseb.

Kot človek je bil Verovšek preprostega in otroškega srca. S kako nepopisno nežno ljubeznijo je visel ta mož na svoji družini, s kako prisrčnostjo in zvestobo je bil do zadnjega vdan prijateljem!

Zadnji čas, čas bolezní, je živel brezskrbno, izdatno podpiran od svojih obeh bratov, tako da je bila to še najsrečnejša doba njegovega življenja. Kajti prej je dobil mnogo ploskanja, malo blaga in nič sreče. Sedaj se je tudi to izpremenilo: igra svojo najdaljšo in najbolj srečno vlogo.

Pokoj bodi tvoji duši, Tone!

Zima na srbskem bojišču. Naši vojaki na smučeh.

Zgodovina topa.

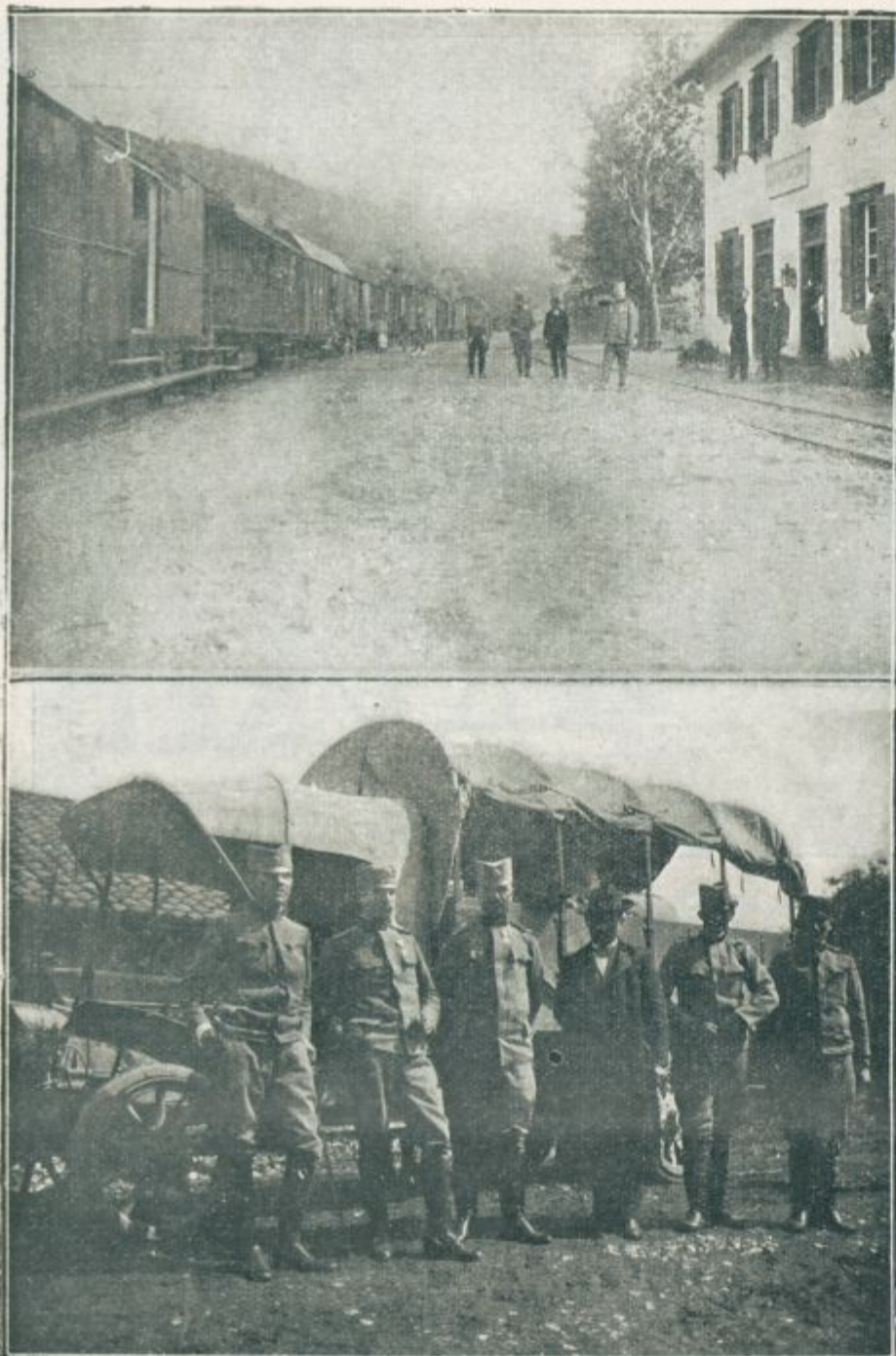
Kanonik Iv. Sušnik.

(Dalje.)

Novi smodnik pa ima vse potrebne lastnosti, katere omogočajo, da se strelja hitreje in vztrajneje. Zlasti se je to še doseglo z vpeljavo enotnih mesingastih patron. Stare topove so nabijali na ta način, da so smodnik v pripravljene vrečice potisnili v cev in na smodnik porinili kroglo, ali pri topovih na zaklop narobe, najprej kroglo, potem pa vrečico s smodnikom. Topova cev je bila nad smodnikom prevrtana; v to odprtino se je pri starejših topovih usulo še posebej malo smodnika in ta se je z lunto zažgal. Pozneje so pa

Turški domobranec na straži.

1. Srbski bolniški vlak z ranjenci (zgoraj). 2. Bolniški avtomobili, pripravljeni, da odpeljejo ranjence s kolodvora.

rabili posebno vžigalo. Bile so to majhne mesingaste cevke, v katere je bil vtaknjen nazobčan konec žice. Cevka je bila znotraj prevlečena s kemično tvarino, ki se je prav kakor pri vžigalnih klinčkih vsled drgnjenja vžigala. V cevki je bilo tudi malo smodnika. Cevka se je vtaknila v vžigalno luknjico nad nabojem, in kadar je topničar naglo potegnil z vrvico žico v cevki, je kemično vžigalo zanetilo ogenj in vžigalo smodnik v naboj.

V novejšem času so v rabi mesingaste patrone z vžigalno kapico, prav kakor pri puškah. Pri lažjih in srednje velikih topovih se porablja enotna patrona s projektilom vred in le pri prav težkih topovih se kroglja posebej vloži v cev in za njo porine tudi mesingasti naboj. V zaklopu je vložena jeklena igla z močnim spiralkastim peresom, katero se sproži in vžge naboj na isti način, kakor pri puški.

Topov zaklop se z enim pritiskom odpre in prav tako naglo zopet zapre, potem ko se je patrona vložila. Nabijanje se vrši naglo, toda za naglo streljanje to še ne zadostuje; treba je bilo tudi lafeto primerno preurediti.

Kdor je kdaj s puško streljal, vé, da vsaka puška več ali manj nazaj udari. Ta sunek ob ramo je tem močnejši, čim sil-

del se loči od zadnjega in tedaj sloni topova cev samo na dveh kolesih; en del lafete pa stoji na tleh. Na ta slednji del lafete se pritrdi široki lopat ali lemežu podobno ploščato železo, katero je tako ustavljeno, da se pri sunku topa zarije zadaj v zemljo. Ta ovira sicer zabrani umikanje topa, vendar pa mora sedaj ves silni sunek topovega strela prenesti lafeta. Treba je zato napraviti lafeto izredno močno in težko, to pa zopet otežuje vožnjo in premikanje topa.

nejši je naboj. Pri topu je ista sila tem večja, kolikor je topov naboj močnejši. Pri strelu se je top vsled silnega pritiska pomaknil več korakov daleč nazaj. Zato so morali topničarji top po vsakem streluzapeljati najprej naprej, nato nazaj, in ga zopet naravnati na cilj, preden se je zopet nov strel oddal. S tem se je izgubilo zelo mnogo časa. Že v prejšnjih dobah so skušali z navadno zavoro ali cokoljko to umikanje vsaj deloma zmanjšati. Pri novejših topovih se je ta potreba še veliko bolj pokazala, ker se rabijo težji projektili in naboji, ker se strelja na veliko večje daljave, vsled tega tudi top še silneje vrže nazaj. Ker zavora sama ni zadostovala, so si skušali na drug način pomagati. Pri streljanju se topov voz od pne, sprednji

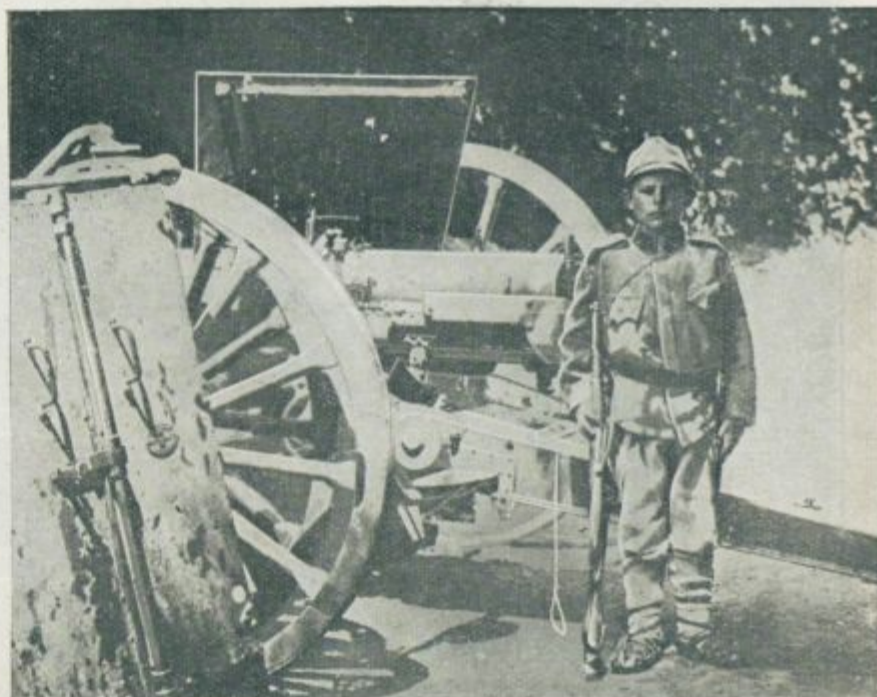
Resno se je jelo misliti na to, da se pri poljskih topovih vpelje tudi zavora, kakršna je pri težkih topovih na ladjah že dolgo v rabi. Ker je sunek težkih mornariških topov neprimerno silnejši kot pri malih poljskih topovih, je bila umetna zavora, ki je top zadržala, nujno potrebna. V ta namen je topova lafeta sestavljena iz dveh delov, iz zgornjega, premakljivega, in spodnjega, ki je nepremičen in trdno z ladjo sklenjen. Zgornji del lafete s topovo cevjo se po spodnjem delu plazi in premika naprej in nazaj. Vmes je bila zavora, pri starejših topovih sestavljena iz 4—6 močnih, vzporedno ležečih šin, med katere so bile vmes vstavljene male platice, ki so ob šinah drsale semintja. Pred strelom so se z vijakom šine in platice stisnile skupaj in so tvorile močno zavoro, katero je le topov odpor premagal. Po strelu je vijak odjenjal in top se je z lafeto zopet premaknil naprej. V novejšem času so skoro izključno v rabi takozvane hidravlične zavore. V cilindru, napolnjenem z glicerinom, se bat premika semintja. V batu so luknjice, katere se s peresnim pritiskom poljubno tesno zaprejo. Pri strelu potisne top bat v cilindru nazaj, in ker se tekočina ne da stlačiti, mora vsled silnega pritiska odteči skozi batove luknjice na drugo stran cilindra. Pri obratnem premikanju topa pa tekočina brez napora odpre zaklope in preteče zopet na drugo stran cilindra.

Pri poljskih topovih je le v tem slučaju mogoče naglo streljati, če se čas ne zapravlja s premikanjem topa in vednovim merjenjem. Smer topa mora tudi po strelu ostati kolikor mogoče neizpremenjena. Zato je pa bilo treba obliko lafete tehnično tako izpopolniti, da je vsem tem zahtevam ustrezala.

Oglejmo si lafeto naših modernih topov, ki se rabijo v sedanji svetovni vojski.

Lafeta ni več lesena, kakor je bila pri starih topovih, ampak železna, ali še boljše, iz jekla. Največ se v ta namen porablja jeklena pločevina. Kjer sloni lafeta na tleh, ima, kakor že omenjeno, močan lemež, ki se pri strelu zadere v zemljo in top sigurno obdrži. Na skalnatem ali zmrzlem svetu se mesto lemeža rabi močna ost.

(Dalje.)

Dvanajstletni srbski topničar, ki je večkrat izprožil top.

Prizor iz bojev pri Limanovi.

Sebastopolj.

(Spisal L. N. Tolstoj, Prevel I. P.)

Da pridete v četrto utrdbo, morate zaviti na desno po tem ozkem jarku, po katerem jo je mahnil vojak-pešec. Po tem jarku srečate morda zopet nosilnice, pomorščake, vojake z lopatami, zagledate vhode podkopov, podzemske koče, v katerih blato moreta zlesti samo dva sključena človeka, tam vidite kozake črnomoških bataljonov, ki se preobuvajo, jedó, kadé iz pip, povsod pa vidite tudi smrdljivo blato, sledove taborišča in popuščeno železnino v vseh mogočih oblikah. Ko prehodite zopet kakih tristo korakov, pridete zopet do baterije — na prostoru, izritem z jamami in obdanem z okopi, nasutimi iz

prsti, stoje topovi v nasipih. Tukaj zagledate morda pet pomorščakov, ki pod prso-branom igrajo karte, in pomorskega častnika, ki vam, zapazivši v vas novega človeka, z veseljem razkaže svoje gospodarstvo in sploh vse, kar bi vas utegnilo zanimati. Častnik dela tako mirno cigarete iz rumenega papirja, hodi tako mirno od ene strelne line do druge, govori z vami tako mirno in brez najmanjše prisiljenosti, da postanete ne gledé na krogle, ki brenčé pogosteje nego poprej mimo vas, tudi sami hladnokrvni in da pazljivo povprašujete ter poslušate častnikovo pripovedovanje. Častnik vam tudi pove, pa samo, če ga vprašate, kako je bilo petega pri bombardiranju, kako je pri njegovi bateriji mogel delovati en sam top in mu je od

vsega moštva ostalo le osem mož, da je pa vendar drugo jutro že zopet streljal iz vseh petih topov. Pove vam, kako je petega priletela bomba v kočó pomorščakov in ubila osem ljudi. Iz line vam pokaže sovražnikovo baterijo in njegove nasipe, ki so oddaljeni le kakih 30 do 40 sežnjev. Vi ničesar ne vidite, a če pogledate, se zelo začudite, da je ta beli, kameniti nasip, na katerem se suče majhen, bel dim, sovražnik — on, kakor govoré vojaki in pomorščaki.

Da bi se malo pobahal ali pa zato, de vam napravi veselje, ukaže častnik še malo streljati. Pokliče podčastnika in vojake k topu. Štirinajst živahnih in veselih mož prihiti. Ta vtika ravno pipo v žep, oni še hrusta poslednji ostanek prepe-

čenca. S podkovanimi škornji stopijo k topu in ga nabašejo. Poglejte obraze, vedenje in gibanje teh ljudi: v vsaki brazdi tega zagorelega, koščenega obraza, v vsaki mišici, v visokosti teh pleč, v debelosti teh nog, obutih v velikanske čevlje, v vsakem gibanju, mirnem, odločnem in počasnem, vidite one glavne poteze, ki sestavljajo Rusa — preprostost in upornost; tukaj vidite na vsakem obrazu, da je vojna nevarnost, zloba in trpljenja pridala tem glavnim lastnostim še sledove spoznanja o lastni vrednosti ter visoke misli in čustva.

Naenkrat vas iznenadi strašen grom, ki ne pretrese le vaših ušes, temuč vse telo. Zatem slišite žvižganje odletele krogle, gost smodnikov dim objame vas in pomorščake, ki se sučejo krog topa. Po tem strelu slišite različno govorjenje pomorščakov, vidite, kako so se navdušili in kako se je v njih pojavilo čustvo, kakršnega niste pričakovali; morda je to čustvo zlobe, maščevanja nad sovražnikom, katero se skriva v srcu vsakega človeka.

»Priletela je prav v lino! . . . Poglejte, ubila je dva . . . ravno so ju odnesli,« radostno kličejo pomorščaki.

»Tudi sovražnik se je ojunčil, takoj ustrelil semkaj,« pravi nekdo in zares zaslišite kmalu pred seboj grom, vidite dim; stražnik, ki stoji na prsobranu, zavpije: »Poljski top!« In potem zažvižga mimo vas topova krogla, se zasadi v zemljo in vrže okrog sebe blata in kamenja. Baterijski poveljnik se je razsrdil zaradi te krogle in je ukazal nabasati drugi in tretji top; sovražnik je tudi začel odgovarjati in vi čutite zanimiva čustva, slišite in vidite zanimive reči. Stražnik zopet zakriči: »Poljski top!« in vi zaslišite ravno tak grom in udar, ali pa zavpije: »Možnar!« in tedaj zaslišite enakomerno, dovolj prijetno žvižganje bombe, s katerim težko združujete predstavo o strahoti, slišite, kako se to žvižganje približuje, potem zagledate črno kroglo, udar v zemljo, zvonki razpok bombe. Kosi se razlete z žvižganjem in brližganjem, po zraku zašume kamni in vi ste oškropljeni z blatom. Pri teh zvokih čutite čudno čustvo veselja in strahu.

Tačas, ko leti krogla proti vam, vam nekako šine v glavo, da vas bo ubila; pa čustvo samoljubja vas podpira in nihče ne opazi noža, ki vam reže srce. Ko pa krogla odleti mimo in vas ne zadene, dobite zopet pogum, polasti se vas čudno, neizrazljivo čustvo, tako da vas nevarnost, igra med življenjem in smrtjo nekako posebno mika; želite si, da bi krogle in bombe padale bliže in bliže. In sedaj zopet zakriči stražnik s svojim gromkim in debelim glasom: »Možnar!« Zopet žvižganje, udar in razlet bombe, hkrati pa tudi človeško ječanje. Stopite k ranjencu, kateri je videti v blatu in krvi čudno nečloveški. Hitro pridejo z nosilnicami. Pomorščaku je odtrgalo del prsi. (Dalje.)

DOGODBE

Velika resnicoljubnost. Washington, slavni prezident Združenih držav, je kot deček dobil za darilo majhno sekuro. Nekega dne gre na vrt, kjer je rastla lepa češnja, ki jo je usadil njegov oče, in je s sekuro olupil ves lub, tako da se je češnja pozneje vsled te poškodbe posušila.

Oče, ki ni vedel, kdo je hudodelec, je bil zaradi tega dejanja zelo vznemirjen in žalo-

Trg v Belgradu.

sten; rekel je, da bi dal rajši veliko denarja, kakor pa da se je to drevo posušilo. Tu pride na vrt Jurij, njegov sin, in oče ga vpraša: »Jurij, kdo je poškodoval drevo?« Deček se teh besed zelo prestraši. Nekoliko pomisli in junaško odgovori: »Oče, lagati ne morem — jaz sem to storil.«

Vsled te resnicoljubnosti je bil oče tako vesel, da je sinčka objel in rekel: »Tvoja odkritosrčnost in resnicoljubnost me je bogato odškodovala za drevo; ljubša mi je kot tisoč dreves z zlahtnimi sadovi!«

Priložnost dobro izkoristil. »Jaz stojim na tleh prostosti,« je rekel neki govornik. »To ni resnica,« zakriči neki črevljar iz sredine poslušalcev, »vi stojite na paru črevljev, katerih mi še niste plačali.«

Grob kralja Cira. Cir, perzijski kralj, je dal na svoj grob zapisati besede: »O mož, kdorkoli si in odkoderkoli prihajaš (prišel bodeš gotovo, to vem), jaz sem Cir, ustanovnik perzijskega kraljestva. Ne zavidaj me za peščico zemlje, katera krije moje truplo.«

Aleksander Veliki je ta grob obiskal in bil od tega napisa, ki mu je predočeval nestalnost in minljivost vsega na zemlji, globoko ginjen. Ko je pozneje nekdo grob na brezbožen način razdril, je dal Aleksander hudodelca umoriti.

ZDRAVSTVO

Kvarljive sestavine v zraku vleče čebula nase. To je bilo znano že starim Egipčanom in Slovanom. Zato ne sme viseti čebula nikdar v bližini nesnažnih in smrdljivih prostorov. Na štajerskem in na Nemškem devajo čebule v sobo, kjer leži bolnik, ki ima nalezljivo bolezen. Razreže se par čebul in postavi na krožniku na tla. To se menjuje vsakih šest ur; staro čebulo vrzi v ogenj. Čebula varuje, da se drugi ne nalezajo bolezni.

Tudi voda vleče bolezen nase. Pod bolnikovo posteljo postavi škafo z vodo. Preminiti je treba vodo vsak dan. — Voda, ki stoji v sobi, kjer spi več oseb, ali kjer leži bolnik, bi škodila človeku in živini, da jo pije. V času nalezljive bolezni moramo biti posebno previdni z vodo. Posode z vodo naj bodo vedno pokrite; kar je ostalo vode čez noč v hiši, zlij proč; za pijačo je najbolje, da vodo prekuhaš, če ne, jo okisaj z vinskim kisom.

Sladkor kot krepčilo. Košček sladkorja utrjenega človeka hitro okrepi. Na dolgih potih, posebno, kjer ni mogoče dobiti hrane, potolaži sladkor glad in povrne izgubljene moči. Sladkor ne dela težav, če ga nosiš, ne škodi mu mraz, vročina ga ne pokvari tako hitro. Koliko bolje bi bilo za naše vojake, da bi jim dajali na dolgo pot sladkorja namesto smodk. Tobak samo suši in dela žejo, sladkor meči, ustavi kašelj, potolaži glad. Vojaki vedo to in sprejemajo z veseljem sladkorčke. Saj jih je vseh vrst. Za kašelj prehlad in utrujenost so najboljši medeni, tropotčevi, smrekovi in slezenovi. Najbolj izčistijo grlo švedski mentholovi sladkorčki. Kako vesel je vojak na potu, če si more osvežiti usta z sladkorčkom, katerega mu je prinesla prijazna roka. — Pa tudi bolnikom in okrevajočim vojakom koristi bolj zavitek sladkorčka kakor pest cigaret.

GOSPODINJA

Zeljanci so kraška jed, ki je zelo poceni. Ostrži krompir, ga deni v lonec in naloži z zeljem (vsakega polovico), posoli, zalij in pristavi. Mešati se ne sme. Krompir dobi trdo kislasto lupino, znotraj je mehak in jako okusen ter se lahko prebavi. Za razvajene ga zabeli z oljem ali s svinjsko mastjo, navadno pa se uživa brez zabele.

Kislo zelje in grahove klobasice. Pripravi si tri žlice grahove moke, žlico zribane zemlje, pet kuhanih zribanih mrzlih krompirjev in jajce. Če imaš kaj mastne svinjine, odreži od nje za dva oreha masti in sesekljaj to mast; če nimaš svinjine, vzemi sirovega masla. Mast in drobtinice zarumeni v ponvi in zamešaj v grahovo moko, jajce stepi in zagneti s krompirjem, potem zgneti vse skupaj. Ko je testo gladko, naredi za dva prsta debele in za prst dolge klobasice, jih speci v odprti ponvi in postavi gorke na mizo k zelju.

Pšeničen zdrob skuha na vodi do gostega, zabeli z opečenimi mrvami kruha, zmešaj in daj na mizo. Poda se malo popra.

Sladko zelje. Mehke glave kupuj za solato, trde za kuhanje. Štor in rebra iz peres porabiš lahko za prikuho. Štor in rebra olupiš in razreži na kocke, opari in kuhaj na slani vodi do mehkega. Napravi v kozi redko in blede prežganje, deni vanj kocke, duši en čas,

potem zalij z mesno ali zelenjadno juho; ko je dobro prevrelo, zakuhaj gob in riža po potrebi.

Korenje je okusna in zdrava jed. Primešano krompirju olajša prebavo in brani, da ni človek napet. Korenje se kuha lahko kar med krompirjem ali samo zase. Najbolj okusno je majhno rumeno korenje. V Ameriki ga kuhajo tako: Ostrži in zreži korenje na tenka kolesa; ko je mehko, odlij vodo, napravi blede prežganje in zabeli; ko se je korenje v zabeli pokuhalo, mu dodaj malo stolčenege popra, žlico sesekljane peteršilja in žlico smetane. Mora še malo prevreti. Posebe daj h korenju na vodi kuhan nezabeljen krompir v kosih.

Steklen zamašek se rad prisuši. Tedaj drži steklenično grlo nekaj časa v gorki vodi. Omeči se zelo hitro s kapljo petroleja, kar je pa neprilično radi smradu, omeči se tudi hitro, če držiš gorečo žveplenko pod grlo, kar pa je nevarno, če se vsebina steklenice rada vname.

Vosek za steklenice, ki se ne okruši. Deni v krop lonček in vanj enake dele želatine in glicerina, primešaj malo strojarske kisline in svinčene belj, radi barve dodaj še žlico rdečega okra. — Rastopi 25 g smole, 250 g voska, 30 g loja in 250 g rdečega okra, namoči stekleničen vrat v raztopini in pritisni s prsti.

Mramornate mize očediš. Zmešaj 2 žlici stolčene sode, žlico stolčenege votliča (Bimsstein), žlico stolčenege apna in žlico vode. S to kašo namaži mizo in drgni bolj umazana mesta. Na madežih pusti namazek par ur, potem izmij mizo z milnico. — Dobro je tudi, če namažeš mizo s kredo, namočeno v bencin in odmiješ potem kredo z milnico.

Ploščice na potnih torbah rade odpadejo. Stolci suho šiško ali dobljico in jo opari z žlico kropa; v drugi posodici pa rastopi košček želatine. Spodnjo stran ploščice namaži z želatino, usnje pa namaži s šiškinjo kašo, pritisni ploščico na usnje in obteži.

Najboljše ribanje. Med gospodinjami se vname večkrat prepri radi ribanja; ta trdi, da so lesena tla najlepša, če se ribljejo z mrzlo vodo, druga trdi, da so tla najlepša po ribanju z vročim luгом. Gotovo pa je, da je ribanje z vročim luгом iz higijeničnih ozirov najboljše, ker zamori vroči luग vse kali bolezni in mrčesa, ki se zakopljejo in skrijejo tako rade med deske; tla se tudi hitreje suše po umivanju z vročim luгом. Zelo umestno bi bilo, da bi izribali vse javne prostore, šole in urade, posebno gostilnice, večkrat na leto z vročim luгом.

Špranje med deskami na tleh so pravi dom nesnage in mrčesa. Zakitaj jih z mortom za peči ali jih zadelay z gipsom. Pri ribanju izriblji prah iz špranj.

Mrčes pogine in beži iz lesenih tal in iz postelj: Kuhaj na luğu za ribanje par pesti pelina, natrosi pelina na tla in ga devaj v posteljo.

Krompirjevi olupki so posušeni prav dobro gorivo. Sveže olupke vrzi na žrjavico, pogorele bodo saje. Tudi za umivanje steklenic so sveži olupki prav dobro sredstvo. V kotel vrzi vsakih osem dni par pesti olupkov, pa se ne bo narejal kamen. Voda, na kateri se je kuhal krompir, je dobro čistilo za srebrno namizno orodje. Deni srebrne žlice takoj, ko jih vzameš z mize, v gorko in slano krom-

pirjevo vodo, jih pusti deset minut v vodi in jih odrgni s flanelasto otiračo.

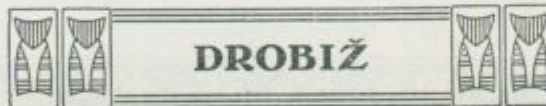
Fižolova voda je tudi dobra za umivanje posode in za pranje volnenega perila. Za belo blago moraš kuhati bel fižol; tudi ga ne smeš osoliti, dokler ne odliješ vode. Ko se je fižolova voda ohladila, namoči vanjo blago, ga pusti v vodi nekaj minut, menčaj rahlo in izperi v rečnici.

Mandeljnovno milo. Zriblji ali nareži 500 g trdega mila, nalij nanj 1 l rožne vode (se dobi v lekarni). Ko se je milo tri dni namakalo, stolci 125 g sladkih olupljenih mandeljnov in 3 g grenkih olupljenih mandeljnov. Mandeljne zamešaj v 1/2 l sladkega presnega mleka. To primešaj milu. Mešaj, da bo testo gladko in prideni še 3/4 g vinskega kamna. Nato stresi testo v pekačo in kuhaj na tihem ognju ter ves čas mešaj. Kuhaj, dokler se testo ne začne vleči od kuhalnice, potem stresi v primerno posodo, in ko se je ohladilo, razreži na kose.

Milo za srebro. Na 100 g belega, trdega mila deni par žlic mehke vode, pristavi in kuhaj, da nastane gosta kaša; potem primešaj 500 g krede (Schlemmkreide), in ko je prevrelo, odstavi ter zlij v porcelanasto posodico, da se strdi.

Ali: Razreži 3/4 kg rumenega mila, kuhaj pet minut na 1/2 l vode, potem primešaj 3/4 kg krede, zlij v posodo, da se ohladi, in razreži na kose.

Za umivanje vzemi volneno cunjjo in vročo vodo, v vodo kani malo salmijaka. S cunjjo namaži srebro, potem izplakni v vodi in zdrgni z usnjeno krpo.

Bajonet. V sedanji vojski je neštokrat prišlo do boja na bajonet. Bajonet je vojaku razen krogle najvažnejše orožje. Znameniti ruski poveljnik 18. stoletja je celo rekel: »Naboj je norec, bajonet pa zanesljiv mož.« To je deloma res, kajti nastavljen bajonet ne zgreši nikoli svojega cilja, medtem ko ga krogla le malokrat zadene.

Ime je dobil bajonet od mesta Bayone v podnožju Pirenejev. Domnevalo se je, da so si tam izmislili bajonet v prvotni obliki, toda bolj verjetno se zdi, da so to orožje sprejeli Nizozemci od Malajcev, ki so imeli navado natikati svoje nože na lesene drogove. Po vzorcu tega bodala je počasi nastal francoski trorezn in četrerezn bajonet, ki so ga od začetka rabili za brambo proti naskoku konjenice; šele leta 1640. so ga vpeljali za vse pešce. V 18. in okrog polovice 19. stoletja je bil bajonet zakrivljen, da se je moglo iz puške streljati. Obenem je postal bajonet orožje, ki je imelo v boju zadnjo besedo. Toda vsled velikih žrtev, ki so jih zahtevali naskoki z bajonetom, so kmalu jeli opuščati take naskoke, topništvo je postajalo vedno važnejše, bajonet pa je izgubljal svoj pomen. Razen tega je teža bajoneta zmanjševala sigurnost strela. Tako se je bajonet slednjič začel rabiti le za naskok, ki ga je že pripravilo topništvo. Izza leta 1870. so to navado vpeljali v vseh armadah razen v Rusiji. V rusko-japonski vojski leta 1904./1905. se je zopet dvignil pomen ba-

joneta; tam so spoznali, da trdovratnega sovražnika ni mogoče z nobenim ognjem pregnati z njegovih postojank; v takem slučaju mora zopet odločiti bajonet.

Največja ura. Poleg najvišjih hiš, najdaljših mostov in drugih čudežev imajo Amerikanci tudi največjo uro, kar jih je kdaj videl svet. Velika tudi mora biti, kajti postavili so jo zato, da bi bila vidna po vsem obširnem pristanišču Njujorka, zlasti zvečer, ko je razsvetljena. Nahaja se na neki tovarni ob morju. V premeru ima 12 metrov, veliki kazalec je dolg 5-75 m, mali pa 4-5 m. Veliki kazalec tehta 224 kg in mali 165 kg. Ko so uro postavljali, je bilo treba 18 mož, da so prinesli večji kazalec.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovar.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napismi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah,

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

To ni več draginja,

če se tako poceni prodaja, kakor objavlja ta-le razglas: Podjetje zvezdnih tkanin „HERMES“ bratov Vokač v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 5 (nasproti pošte), razglašča, da je došla pravkar na zalogo velikanska množina novih

ostankov

blaga, ki se bodo prodajali kakor navadno v prvem nadstropju vsako sredo in soboto za skoro polovične cene. Opozarja se na veliko množino in nizke cene sledečega blaga: Za celo obleko modnega parhenta 6 metrov, cena samo K 2-94. Za obleko najmočnejšega modnega velourja, kos 6 metrov samo K 3-88, to je jako elegantno za obleke. Fini flanel porhant, krasni vzorci, kos 6 metrov, zadostno za 2 srajci, kos samo K 2-76. Krep porhant v krasnih barvah za 1 bluzo samo K 1-38. lmit. sukna, 110 cm široke za ženske obleke, 4 1/2 m zadostno za obleko, kos prej K 7-80, sedaj samo K 4-80. Zelo fino in močno modno sukno, široko 110 cm, kos 4 1/2 m, zadostno za obleko, cena prej K 13-80, sedaj samo K 7-86. Močno zimsko moško sukno za obleko, 3-10 m, cena kosu prej K 19-60, sedaj samo K 12-80. Hlačevine moški cajn samo K 5-80 za obleko. Različne vrste kofenine in kambrikov za obleke in predpasnike, močno blago, cena metru po 40, 44, 48 vinarjev najmočnejše. — Zahtevajte cenik od ostankov. Naslov za pisma zadostuje: Podjetje zvezdnih tkanin „Hermes“, Ljubljana G.

Delati in ne obupati

je najboljše sredstvo proti nesreči, bedi in otožnosti. Delati pa more človek le, ako je zdrav. Kdor ima bolečine, n. pr. revmatične, gihtične, glavobol, zobobol, kdor si je vsled prepriha ali prehlajenja kaj pridobil, mnogokrat ne more iti na svoje delo. Za take med našimi čitatelji naj bi bilo migljaj sledeče pismo, ki ga je pisal Njegova Presvetlost Jožef

princ Rohan v Schottwienu: »Presenetljivi vpliv Elsafluid prekosi res vsa pričakovanja in lahko objavite, da so meni in mojim znancem Fellerjev Elsafluid in Elsa-kroglice pri največjih boleznih, kakor glavobol in zobobol, bodanju, trganju, bolečinah v križu, nahodu, bolečinah v želodcu, slabosti itd. izbornu služili; zlasti pri oslabilnem vidu okrepča Elsafluid oči, vsled tega ga kot v gospodarstvu neobhodno potrebno zdravilno sredstvo najbolj priporočam.«

Zato naj bi imeli tudi naši čitatelji vedno Fellerjev bolečine odpravljajoči, zdravilni, okrep-

čalni fluid z zn. »Elsafluid« v hiši, da odpravijo bolečine, okrepčajo mišice, živce, osvežijo in oživijo truplo, kajti ta je res dober in to, kar tukaj pišemo, ni samo reklama.

Tako se bodele tudi Vi marsikatero bolesti obvarovali in morete vedno sveži in krepki iti na delo. Naši čitatelji, ki hočejo ta izdelek poskusiti, dobijo Fellerjev fluid z zn. »Elsafluid« za 6 kron franko, ako pišejo naravnost na dvornega lekarnarja E. V. Feller v Stubici, Elsaplatz št. 331 (Hrvatstvo).

Opozarjamo pri nakupu vsakovrstnega obuvala za dame, gospode in otroke na edino moderno domače podjetje te stroke tovarno Peter Kozina & Ko. v Trziču. Tvrška ima v Ljubljani, Breg št. 20, veliko zalogo samolastnih priznanih najboljših in za vsako nogo priležnih izdelkov. Cene so vsled tega, ker se prodaja iz tovarne neposredno, brez konkurence.

„Balkan“
trgovska spedijska in komisijska delniška družba
Ljubljana, Dunajska c. 33.
Prvo ljubljansko javno skladišče.
Centrala: Grst.
Prevažanje blaga vsake vrste. Prevažanje pohištva s pat. pohištvenimi vozovi v mestu in na vse strani. Redni nabiralni promet z Dunajem, Prago, Trstom itd.
Zacarinjevanje.
Točna postrežba. Cene zmerne. Telefon št. 100

Prodajalna
Katol. tiskovnega društva
(**Š. Ničman**)
priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom svojo veliko in bogato zalogo šolskih potrebščin, kakor:
zvezke, ovijalni, pisalni in risalni papir, svinčnike, šestila, ravnila, peresa, črnila, radirke, gobe, kredo, šolske knjige itd.
Cenjena naročila se hitro
.. in točno izvršujejo ..

V vojnem času

je potrebna zanesljiva ura ali žepna budilka, kakoršne Vam nudi resnično domača svetovnoznana tvrška, ki je največja zaloga zlatnine in briljantov, sedaj po znižanih cenah.
Naj nihče ne zamudi prilike!

F. ČUDEN, LJUBLJANA
samo Prešernova ulica št. 1
Lastna tovarna ur v Švici .. Naročujte veliki cenik zastoj, tudi po pošti franko.

Srečno in veselo Novo leto želi cenjenim svojim naročnikom, proseč jih, da nam ostanejo tudi v bodočem letu zvesti.

Uredništvo in upravništvo „Ilustr. Glasnika“.

GRAND HOTEL „UNION“

Veselo novo leto želi vsem volec. stalnim gostom ter slavn. občinstvu sploh, proseč jih, da ohranijo podjetju enako naklonjenost in zaupanje tudi v bodoče, zagotavljajoč vedno najboljšo postrežbo.

Restavracija. Kavarna. Vinska klet.

UHER-PREMOG :: LJUBLJANA